

Gramatyka opisowa języka polskiego - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Gramatyka opisowa języka polskiego
Kod przedmiotu	09.3-WH-FiPIP-WH-FPP-GOP1-S19
Wydział	Wydział Humanistyczny
Kierunek	Filologia polska
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	pierwszego stopnia
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2020/2021

Informacje o przedmiocie	
Semestr	2
Liczba punktów ECTS do zdobycia	5
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	• dr hab. Anna Wojciechowska, prof. UZ

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	30	2	-	-	Zaliczenie
Ćwiczenia	30	2	-	-	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Nabycie wiedzy o funkcjonowaniu systemu języka polskiego, o jego podsystemach: fonologicznym, morfologicznym i syntaktycznym; nabycie umiejętności analizy zjawisk językowych na poszczególnych poziomach struktury języka.

Wymagania wstępne

brak

Zakres tematyczny

1. Zagadnienia ogólne

Język jako system. Podsystemy języka (fonologiczny, morfologiczny, syntaktyczny). Miejsce gramatyki w systemie języka.

2. Fonetyka z elementami fonologii

Alfabet fonetyczny. Budowa narządów mowy. Kryteria klasyfikacji głosek i ich charakterystyka artykulacyjna (samogłoski, spółgłoski, głoski niesylabiczne, odmianki głosek).

Wymowa samogłosek nosowych we współczesnej polszczyźnie. Transkrypcja fonetyczna tekstu. Upodobnienia fonetyczne i ich rodzaje. Upodobnienie a uproszczenie. Fonetyka a fonologia, głoska a fonem, opozycje fonologiczne, warianty fonemu.

3. Morfologia (słowotwórstwo i fleksja)

Wyraz, leksem, morfem. Klasyfikacja morfemów (strukturalna, dystrybucyjna, funkcjonalna). Słowotwórstwo a fleksja. Morfonologia. Derywat (temat słowotwórczy, formant słowotwórczy). Rodzaje derywacji. Ogólna klasyfikacja derywatów (transpozycyjne, mutacyjne, modyfikacyjne). Strukturalne a realne znaczenie wyrazów. Kategoria słowotwórcza a typ słowotwórczy. Kategorie słowotwórcze rzeczowników.

Analiza słowotwórcza i morfemowa wyrazów (rzeczownik, przymiotnik, czasownik).

Polszczyzna jako język fleksyjny. Forma fleksyjna (temat fleksyjny, flektyw, końcówka fleksyjna). Paradygmat fleksyjny, typy paradygmatów. Deklinacja (odmiana rzeczownika: klasy deklinacyjne, końcówki wspólnofunkcyjne, osobliwości deklinacji rzeczownikowej; trudności w odmianie przymiotnika, liczebnika i zaimka). Koniugacja (typy budowy form czasownikowych: struktury fleksyjne, afleksyjne, aglutynacyjne, analityczne).

4. Składnia

Wypowiedzenie. Klasyfikacja wypowiedzi. Stosunki syntaktyczne w wypowiedzeniu, akomodacja syntaktyczna. Składniki wypowiedzenia pojedynczego: podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik. Obudowa wypowiedzenia. Analiza składniowa wypowiedzi pojedynczych, jednokrotnie złożonych (hipotaksa, parataksa) i wielokrotnie złożonych. Wskaźniki zespolenia w wypowiedzeniu złożonym.

Metody kształcenia

Wykład informacyjny, wykład konwersatoryjny, opis wyjaśniający, opis klasyfikujący, prezentacja.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbol efektywności	Metody weryfikacji	Forma zajęć
student zna podstawową terminologię z zakresu fonetyki, fonologii, morfologii (słowotwórstwa i fleksji) oraz składni współczesnego języka polskiego	• KEP1_W02	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedź ustna • sprawdzian z programami punktowymi • wypowiedź pisemna 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia
student zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i posiadanych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego	• KEP1_K01	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedź ustna • przygotowanie projektu • przygotowanie referatu 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia
student ma uporządkowaną wiedzę z zakresu fonetyki, fonologii, morfologii (słowotwórstwa i fleksji) oraz składni współczesnego języka polskiego	• KEP1_W05	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedź ustna • sprawdzian z programami punktowymi • wypowiedź pisemna 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia
student ma świadomość kompleksowej natury języka i wielopoziomowości jego funkcjonowania (od zamkniętego zbioru asemantycznych w izolacji dźwięków, poprzez semantyczne morfemy, leksemy i ich realizacje w postaci wyrazów tekstowych, aż do komunikatów – wypowiedzi)	• KEP1_W15	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedź ustna • przygotowanie projektu • przygotowanie referatu 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia
student posługuje się podstawowymi pojęciami i paradygmatami badawczymi z zakresu językoznawstwa	• KEP1_W12	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedź ustna • przygotowanie projektu • przygotowanie referatu 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia
student efektywnie potrafi współdziałać z członkami zespołu i pracować pod kierunkiem	• KEP1_K03	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacja i ocena aktywności na zajęciach • obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta • przygotowanie projektu • przygotowanie referatu 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykład • Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Aktywny udział w zajęciach, przygotowanie referatu lub prezentacji, pozytywne oceny ze sprawdzianów.

Literatura podstawowa

1. Nagórko A., *Podręczna gramatyka języka polskiego*, Warszawa 2010.
2. Nagórko A., *Zarys gramatyki polskiej*, Warszawa 2002.
3. Strutyński J., *Gramatyka polska*, Kraków 2006.
4. Wierchowaska B., *Fonetyka i fonologia języka polskiego*, Wrocław 1980.
5. Ostaszewska D., Tambor J., *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*, Warszawa 2004.
6. Grzegorzczkowska R., *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*, Warszawa 1979.
7. Tokarski J., *Fleksja polska*, Warszawa 1987.
8. Bańko M., *Wykłady z polskiej fleksji*, Warszawa 2002.
9. Jodłowski S., *Podstawy polskiej składni*, Warszawa 1985.
10. Grzegorzczkowska R., *Wykłady z polskiej składni*, Warszawa 1999.

Literatura uzupełniająca

1. *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Fonetyka i fonologia*, red. H. Wróbel, Kraków 1995.
2. *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, red. R. Grzegorzczkowska, R. Laskowski, H. Wróbel, Warszawa 1999.
3. Saloni Z., Świdziński M., *Składnia współczesnego języka polskiego*, Warszawa 2001.
4. Boniecka B., *Składnia współczesnego języka polskiego*, Lublin 1998.
5. Strutyński J., *Gramatyka polska. Wprowadzenie. Fonetyka. Fonologia. Morfologia*, Kraków 1996.
6. Klemensiewicz Z., *Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego*, Warszawa 1981.
7. Szober S., *Gramatyka języka polskiego*, Warszawa 1993.
8. Cząstka-Szymon B., Synowiec H., Urban K., *Mały słownik terminów gramatycznych*, Kraków-Warszawa 1996.
9. *Encyklopedia wiedzy o języku polskim*, red. S. Urbańczyk, Wrocław 1978, nowe wyd. *Encyklopedia języka polskiego*, Wrocław 1991.
10. *Język polski. Kompendium*, red. M. Derwojedowa, H. Karaś, D. Kopcińska, Warszawa 2005.

Uwagi

brak

Zmodyfikowane przez dr Krystian Saja (ostatnia modyfikacja: 19-05-2020 16:45)